

LÁNOVSKÝ PULS

Září 2004

Střípky z kroniky Lánova

Přijměte pozvání na výlet do historie Lánova, zalistujme společně stránkami kroniky a připomeňme si, co vše se v naší obci událo.

Léta 1920 - 1927

7. dubna 1920 vyhořel dřevěný hostinec Alberta Zirma, který byl postaven počátkem 18. století.

13. srpna 1922 byla v Lánově pořádána velká slavnost padesátiletého jubilea založení spolku vojenských vysloužilců, které se zúčastnili katolický i evangelický farář.

V roce 1923 se nacházelo v Lánově již osm průmyslových podniků.

1927 byl postaven v obci pomník padlým ve světové válce a slavnostně odevzdán veřejnosti 4. září 1927.

17. dubna 1927 došlo k zavraždění výměnkářky Františky Friedrichové, čp. 19. Pachatel nebyl vypátrán.

Za zvony na evangelickém kostele, odebrané k válečným účelům, dostala evangelická obec jako náhradu 6000 mírových korun. K tomu si vypůjčila 20 000 Kč a nechala ulít nové zvony u firmy Richard Herold v Chomutově. Zvony byly pojmenovány: Christus, Luther a Mír. Vážily 928, 428 a 254 kg. Byly zavěšeny na kostelní věži při velké církevní slavnosti.

Zprávičky z Lánova

1. září slaví výročí 25 let Mateřská škola v Prostředním Lánově. Otevřena byla poprvé v roce 1979.
2. září tomu bude již dva měsíce, co se slavnostně otevřelo v naší obci nové Venkovské infocentrum mikroregionu. (...)

Říjen 2004

Střípky z kroniky Lánova

Přijměte pozvání na výlet do historie Lánova, zalistujme společně stránkami kroniky a připomeňme si, co vše se v naší obci událo.

Léta 1929 - 1933

V roce 1929 zvětšil přístavbou svůj dům okresní lékař MUDr. Franz Kraus a odešel do výslužby. Lékařskou praxi převzal jeho syn MUDr. Manfréd Kraus.

Při velké povodni 26. 10. 1930 voda v Labi stoupla a rozlila se až k evangelickému kostelu a faře. Cesta ke kostelu se proměnila v dravý proud.

Firma Wenzel Renner zřídila lanovku na vápenec z lomů do vápenky údolím Vápenického potoka mezi Lánovem a Vrchlabím. - Opět se pořádaly velké slavnosti. Je zajímavé, že při těchto slavnostech sloužil mši katolický farář a evangelický farář měl promluvu.

1931 - Ve schůzi obecní rady 13. 2. 1931 bylo usneseno postavit obecní dům. V ofertním řízení byla stavba zadána staviteli Otto Hütterovi z Vrchlabí za 299.500 korun.

Josef Finge, z čísla popisného 13, v bytě zastřelil svoji ženu, pak odešel do své drogerie v čísle popisném 175 a tam se zastřelil. Příčina: peněžní nesnáze.

1932 - Kromě voleb nebylo výjimečných událostí.

V roce 1933 bylo zřízeno letiště pro kluzáky a větroně. V prosinci, zákonem z 25. 10. 1933, č. 2, byly rozpuštěny dvě německé politické strany: Němečtí národní socialisté a Němečtí nacionálové. V obci se tím uvolnilo 5 mandátů, které byly obsazeny zástupci jiných politických stran.

Listopad 2004

Střípky z kroniky Lánova

Přijměte pozvání na výlet do historie Lánova, zalistujme společně stránkami kroniky a připomeňme si, co vše se v naší obci událo.

Češi v Lánově bezprostředně před převratem

Prostřední Lánov byl do roku 1945 obcí ryze německou. Češi zde přechodně žili v nepatrném počtu. České národnosti byli také někteří tzv. dělníci, dojíždějící z Vrchlabí a okolí do lánovských průmyslových podniků. Ojedinele zde žilo také několik Čechů ve smíšených manželstvích. Opravdu jediná česká rodina byla v č. p. 143: Anna Lánská s dcerou. Prostřední Lánov se svou obrovskou německou většinou byl baštou Henleinovců, kteří ovládli celou obec a připravovali německou okupaci. Přece však někteří jednotlivci z Němců patrně nesouhlasili s nacistickým režimem.

V hostinci u Štefanů se scházelo asi 12 Němců antifašistů. Hostinec Karla Wintra (na křižovatce) byl střediskem německých nacistů. Hostinec naproti továrně byl už od začátku války uzavřen, rovněž hostinec Fridricha Schöbla. Německý sedlák Zirm Franz byl zatčen pro hospodářský delikt.

Prosinec 2004

Střípky z kroniky Lánova

Přijměte pozvání na výlet do historie Lánova, zalistujme společně stránkami kroniky a připomeňme si, co vše se v naší obci událo.

Persekuce Židů v Lánově

V Lánově žila usedlá německo-židovská rodina Julia Kalba, výrobce lihovin. V listopadu 1938 přitáhli před jeho dům ordneři z Vrchlabí, vnikli do výroby lihovin a do skladiště, lahvemi rozbíjeli různé likéry a zničili celý sklad, který měl Kalb připravený pro vánoční dobu. Když vytloukli okna a celý dům zdemolovali, vytáhli Julia Kalba s jeho dcerou a za posměchu a trýznění je odvěkli do věznice ve Vrchlabí, kde byli už zajištěni jiní Židé z Vrchlabí a okolí.

V poledne houkaly sirény a přitáhl veliký dav Němců z továren. Všichni uvěznění Židé byli oknem vystrčeni, Němci tleskali a řvali: „Hodte je oknem ven!“ Po důkladném týrání byli za několik dní lánovští židé propuštěni.

Lánovské osobnosti

V této rubrice bychom Vám rádi představili zajímavé osobnosti, které žily nebo žijí v Lánově.

Arnošt Klust

Pan Arnošt Klust se narodil 27. 3. 1932 ve Mšenu n. Nisou. Později se s rodiči a s bratrem přestěhovali do Varnsdorfu, kde se vyučil na tkalcovského mistra. Zde se také seznámil se svou manželkou Jarmilou. V roce 1956 se již s prvním synem Stanislavem přistěhovali do Lánova. Pan Arnošt získal místo v závodech Tiba jako seřizovač textilních strojů. Zároveň rodina získala i bydlení a o rok později se již narodil i jejich druhý syn Luboš. S výborným prospěchem si dodělal pan Arnošt textilní školu ve Dvoře Králové a v zaměstnání se stal vrchním mistrem.

Zálibu ve výtvarném umění našel pan Arnošt již v mládí. Malování bylo pro něho vždy hlavně koníčkem a obrazy rozdával a těšil jimi lidi ve svém okolí. Jeho kresby se ta dostaly např. i do Německa nebo do Ameriky. Z technik si nejvíce oblíbil olejomalbu, ale kreslil i tužkou nebo akvarely. Nejčastějšími náměty jeho kreseb jsou krajiny a zátiší. Svými obrázky přispíval i do lánovské kroniky.

Pan Arnošt byl i hudebně nadán a dlouhá léta působil v Lánově jako kapelník. Uměl hrát na několik hudebních nástrojů a složil dokonce i kapelnické zkoušky. Byl to i všestranný člověk a především dobrý otec, který se nebál ani obyčejné práce.

V loňském roce jste mohli shlédnout jeho výstavu obrazů na Obecním úřadě v Lánově. Ten samý rok nás bohužel i navždy opustil.

(Více se můžete dozvědět na internetových stránkách obce: www.lanov.cz)

Leden 2005

Střípky z kroniky Lánova

Přijměte pozvání na výlet do historie Lánova, zalistujme společně stránkami kroniky a připomeňme si, co vše se v naší obci událo.

Češi nasazení Arbeitsamtem

Za německé okupace byli v Prostředním Lánově občané české národnosti většinou nasazení Arbeitsamtem: Bedřich Kovář, řidič nákladního auta a Jan Rypl, též jako řidič, zaměstnaní u majitele autodopravy a zasilatelství Johanna Franze, byli v Lánově po celou dobu německé okupace až do osvobození. Dále Petr Farský, zaměstnan u pekaře Josefa Weise, Josef Jebavý v družstevním řeznickém a uzenářském podniku, Heřman Beyer u soukromého řezníka, Václav Štěpán, krejčovský pomocník, totálně nasazen v Praze roku 1942 u Adalberta Illnera. Hana Mencová (Prokopová) byla zaměstnána v Dolním Lánově, její sestra Marie Mencová v domácnosti u J. Franze. U téhož Franze byl zaměstnan jako účetní a korespondent Jaroslav Pochop. Jarmila Vališková (Chrtková) byla od roku 1943 zaměstnána v německé mlékárně.

Tato nepatrná hrstka Čechů, žijící mezi 1300 Němci, většinou zuřivými nacisty, nikdy nehradila svou národnost. Vystaveni častému šikanování a nebezpečí pevně věřili, že přijde jednou den osvobození. Všichni jednomyslně dosvědčují nenávist místních Němců - fašistů vůči Čechům. Pomalu, ale s nezadržitelnou jistotou, se blížil konec krutovlády Němců a přicházel památný rok 1945.

Lánovské osobnosti

V této rubrice bychom Vám rádi představili zajímavé osobnosti, které žily nebo žijí v Lánově.

Jan Černoš

Narodil se v prosinci 1982 ve Vrchlabí a od té doby žije společně s rodiči a dvěma sourozenci v Prostředním Lánově. Navštěvoval zde základní školu a v roce 1995 nastoupil na Gymnázium a OA ve Vrchlabí. Zde se pod vedením učitelů seznamoval s různými technikami kresby a připravoval se na talentové zkoušky na vysokou školu. Během studia založil společně s Ondřejem Tůmou malířskou skupinu „ČerTům“ (Černoš-Tůma), vytyčili si program a sepsali k němu manifest.

V roce 2001 odmaturoval a nastoupil na Pedagogickou fakultu UHK na obor český jazyk - výtvarná výchova pro střední školy, kde své malířské nadání dále rozvíjí. Užívá techniky tisku z hloubky (Suchá jehla, čárový lept, akvatinta a mezzotinta), které doplňuje jemnou perokresbou. Od roku 2003 je členem SSPE (Spolek sběratelů a přátel exlibris v Praze).

V jeho pracích jsou mu námětem především ženy ve všech situacích a zvířata. Podle svých slov inklinuje k secesní formě tvorby a své práce pojímá nebarevně. Kresby často řadí do jednotlivých cyklů (Čekání, Ptáci, Krysař, Jeptišky atd.). V současné době se zabývá ilustrační tvorbou k E. A. Poeovi, J. Zeyerovi a Sofoklovi.

(Více na www.lanov.cz)

Únor 2005

Střípky z kroniky Lánova

Přijměte pozvání na výlet do historie Lánova, zalistujme společně stránkami kroniky a připomeňme si, co vše se v naší obci událo.

Převrat v Prostředním Lánově

Obraťme teď své zraky k jednomu z nejsilnějších středisek německých nacistů na vrchlabském okrese - našemu Prostřednímu Lánovu. Blízký Dolní Dvůr byl dokonce rodištěm jednoho z předáků henleinovského hnutí*, který byl s velikou slávou svými spolurodáky vítán na křižovatce v Lánově. V Jilemnici pak žil dokonce otec samého Konrada Henleina.

Počátkem května Němci viděli jasně, že nastává konec hitlerovskému běsnění a i v Lánově čekali jen, odkud přijde poslední rána. Po vzrušujících zprávách o Hitlerově konci, revoluci v Praze a bezpodmínečné kapitulaci Německa, nastal mezi nimi poplach a zmatek. Nastalo překotné skrývání cenných předmětů, v noci se zakopávalo, pakovalo a připravovalo na útěk. Nebylo však kam utéci. Partyzáni a čeští vojáci obsazovali pohraničí. Němci zbaběle obrátili a ze zuřivých německých vlků stali se rázem nevinní beránci, usilující jen zachránit životy a majetek.

* Peter Donnhäuser

Březen 2005

Střípky z kroniky Lánova

Přijměte pozvání na výlet do historie Lánova, zalistujme společně stránkami kroniky a připomeňme si, co vše se v naší obci událo.

Příchod partyzánů a ozbrojených Čechů

9. května 1945 přišli do Lánova první ozbrojení Češi - partyzáni v počtu asi 12 lidí. 12. 5. přišel oddíl československé armády v počtu asi 35 mužů, pod velením desátníka aspiranta Rolce, a ubytoval se v Lánově k zajištění pořádku. Vojsko zatýkalo nejuživější německé nacisty, vykonávalo domovní prohlídky a pátralo hlavně po zbraních, které Němci na mnohých místech zakopali.

Asi 250 lánovských Němců bylo u esesáků. Po nich zvlášť horlivě pátrala Mizerova partyzánská četa. Tři z těchto zjištěných esesáků byli zastřeleni poblíže tzv. Lágru a na místě pohřbeni. Jejich hroby museli vykopat výrostci z Hitlerjugend, přivedení z vesnice. Jeden z výrostků při tom odhodil náhle lopatu a dal se na útěk k blízkému lesu. Ačkoliv bylo po něm stříleno, útěk se mu zdařil. Ostatní vypátraní esesáci byli eskortováni do Vrchlabí.

Lánovské osobnosti

V této rubrice bychom Vám rádi představili zajímavé osobnosti, které žily nebo žijí v Lánově.

Nechanický Jan

Pan Nechanický, který v prosinci oslavil 88 let, se narodil v Mříčné u Jilemnice. Zde se vyučil malířskému řemeslu. V roce 1939 se jako dvadvacetiletý oženil. Za války byl nasazen v Trutnově a po osvobození působil jako národní správce v malířském podniku až do roku 1948. Poté další dva roky samostatně podnikal. Od roku 1950 působil v komunálních službách v Trutnově. V roce 1976 odešel do důchodu a krátce nato, v roce 1978, se přestěhoval do Lánova.

Jeho malířské řemeslo ho přivedlo i k malování obrazů. Začínal perokresbou a vzorem se mu stala díla známého malíře Mikoláše Alše. Kreslením si podle svých slov krátil dlouhé zimní večery a stalo se jeho koníčkem. Maluje různé náměty, ale nejčastěji se věnuje krajinomalbě. Většinu svých maleb rozdal svým blízkým a příbuzným. Lánovští pak rozvezli jeho obrázky do celého světa.

Mezi jeho další velké koníčky patří sadaření a práce na zahrádce.

Dnes se pan Nechanický věnuje především své rodině, která u něho byla vždy na prvním místě.

Kateřina Kalenská

Duben 2005

Zprávičky z Lánova

V letošním roce slaví obec Lánov významné výročí, a to 650 let od její první písemné zmínky z doby vlády Karla IV. (...)

Střípky z kroniky Lánova

Přijměte pozvání na výlet do historie Lánova, zalistujme společně stránkami kroniky a připomeňme si, co vše se v naší obci událo.

Rok 1945

Jak už bylo napsáno, obzvláště dával najevo svou protičeskou zášť a vykořisťoval nasazené pracující Čechy a ruské zajatce majitel autodopravy Johann Franz, který se při převratu skryl v Horním Lánově. Byl vypátrán a po krátkém výslechu na národním výboru partyzány veřejně na křižovatce zastřelen. Jeho tělo bylo odvezeno k Böhmischově továrně a tam u lesíka pohřbeno. Když nastaly deště a tepla, nařídil okresní národní výbor ve Vrchlabí exhumaci všech zastřelených a jejich pohřbení na hřbitově v Dolním Lánově.

Poblíž Erlebachovy zemědělské usedlosti bylo zastřeleno 11 esesáků, přivezených z Vrchlabí. Byli to prý většinou hlídači a dozorcí v lágrech. Výrostci z Hitlerjugend se transportovali k prověrce do Vrchlabí. Ruští partyzáni zůstali v Lánově asi do 15. května. Po jejich odchodu bylo třeba v co nejkratší době likvidovat první zmatky, zajistit pořádek a bezpečnost, jakož i provoz v průmyslu a živnostech. V Lánově to byla hlavně textilní továrna a konfekce firmy Rudolf Böhmisch, zaměstnávající asi 120 lidí a bělidlo na přízi a barvírna firmy Prause. Aby nenastala porucha v zásobování, bylo vojenskými úřady nařízeno Petru Farskému ihned převzít pekařskou živnost Josefa Weise a ujmout se provozu.

Lánovské osobnosti

V této rubrice bychom Vám rádi představili zajímavé osobnosti, které žily nebo žijí v Lánově.

Clusová Lucie

Je tomu 18 let, tedy od roku 1986, začalo moje putování a proplování životem.

Jako malá holčička jsem netušila, co mě v životě čeká a na kterou cestu se dám.

Roky šly dál a já od malých dětských míčků předsedala k většímu, a to k fotbalovému, a u něho jsem vydržela dlouhých pět let. Ale holčičí hormony se nedaly zadržet a já byla nucena s fotbalem skončit.

To jsem se zas ocitla u toho největšího a tím byl basketbalový. Tomuto sportu jsem se věnovala necelé dva roky. Volejbal se stával na další tři roky sportem číslo jedna. Po letech i moje vášeň k volejbalu začala upadat. Jednoho odpoledne jsem si šla zahrát pétanque, v tu dobu mě nenapadlo, že u pétanque zůstanu a začne mě tak bavit. Čtvrtým rokem jezdím po turnajích víkend co víkend na celém území ČR. Výsledky se dostavily až po dlouhých třech letech.

V současné době je v republice okolo 700 registrovaných hráčů. Před čtyřmi lety jsem si říkala, aspoň do dvoustovky, po roce jsem tam byla. Další sen byla stovka a tam se dostavil první můj výsledek, a to sice titul mistra ČR v juniorech. V témže roce jsem se přidala k několikanásobným mistrinám republiky v ženách, ale další dobrý výsledek se nedostavil. Rok na to, tedy v roce 2004, jsme obsadily s holkami 1. místo na mistrovství ČR žen, a to nás poslalo na MS. Odlétaly jsme tedy začátkem června na Kanárské ostrovy do města Maspalomas v bezprostřední blízkosti Atlantského oceánu. Na světovou špičku v současné době nemáme, ale chyběla špetka štěstí a byly bychom mezi 16 nejlepšími týmy, což by bylo pro naši republiku úspěchem.

Za další můj cenný výsledek považuji druhé místo na Avokádu cupu s mými spoluhráči Alešem Venclem a Danielem Bílkem. Celý den jsme předváděli dobré výsledky a ani prohra ve finále proti Monaku nás nemrzí. My se jich nezalekli a předvedli jsme dobrou hru, ač tomu výsledek moc nenapovídá: 2:13 pro hráče z Monaka.

V současné době se pohybuji mezi 700 registrovanými hráči v republice mezi 18. - 20. místem. Doufám, že příští rok zas rozšířím moji poličku s poháry o další, a to z mistrovství ČR smíšených dvojic. Uvidíme, jestli se moje sbírka pohárů rozšíří.

Lucie Klusová

Květen 2005

Střípky z kroniky Lánova

Přijměte pozvání na výlet do historie Lánova, zalistujme společně stránkami kroniky a připomeňme si, co vše se v naší obci událo.

První osídlenci po válce

„V tisku a rozhlase bylo vyzváno české obyvatelstvo ve vnitrozemí, aby osídlilo německé kraje v pohraničí. Do Lánova přišlo nejvíce českých osídlenců z okresu Jilemnického, Novopackého a Semilského. Prvním osídlencem v Lánově byl Petr Farský, již dříve zde zaměstnaný, který převzal pekařskou živnost Weisovu. Josef Jebavý zůstal v řeznické živnosti a rovněž ostatní Češi v Lánově zaměstnaní většinou nepřerušili práci ve svém zaměstnání. Nejdříve byli odsunuti známí a výbojní nacisté. První z nich byl sedlák Franz, jehož zemědělskou usedlost převzal Antonín Šimůnek. Potom přicházeli do Lánova další osídlenci, ucházející se o půdu a hospodářství. Byla z nich sestavena osídlovací zemědělská komise s předsedou Jaroslavem Otmarem, místopředsedou Josefem Erlebachem a jednatelem Františkem Janatou. Přidělování domků a usedlostí za součinnosti této komise řídil úřadující správní komisař František Chrtek, který vystavoval uchazečům písemné potvrzení, na jehož základě osídlenci dostali od okresní správní komise ve Vrchlabí jmenování národní správou zemědělské usedlosti. Dekrety obdrželi později na velké slavnosti v Pomrovicích*. První zemědělství osídlenci byli Antonín Šimůnek, Jaroslav Otmar, Antonín Vališka, František Janata, Václav Bláha a Josef Erlebach. Z ostatních osídlenců - nezemědělců byli v Lánově první František Chrtek, Josef Mařas a Jindřich Borůvka. Během roku za pokračujícího odsunu Němců přibývali další a další osídlenci, takže do konce roku 1945 byl již Prostřední Lánov z největší části osídlen Čechy a jejich rodinami.“

* Strážné

Lánovské osobnosti

V této rubrice bychom Vám rádi představili zajímavé osobnosti, které žily nebo žijí v Lánově.

Radek Hanuš (nar. 1978)

Rodák z Lánova vystudoval Střední průmyslovou školu strojnickou ve Vrchlabí v letech 1992-1996. Jeho prvním učitelem hudby byl vrchlabský kněz, varhaník, učitel a ředitel kůru pan Stanislav Skalský.

V roce 1994 se stal Radek členem vrchlabského chrámového sboru, dnes působí jako jeho sbormistr. V roce 1996 pravidelně navštěvoval varhanní kurz u prof. Václava Uhlíře v Hradci Králové.

Nyní studuje na pardubické konzervatoři hru na varhany u doc. Václava Rabase. Působí jako vedoucí kůru, varhaník v chrámu sv. Vavřince ve Vrchlabí, jako varhaník též v kostele sv. Jakuba v Dolním Lánově. Pedagogicky působí v Základní umělecké škole ve Vrchlabí.

Červen 2005

Střípky z kroniky Lánova

Přijměte pozvání na výlet do historie Lánova, zalistujme společně stránkami kroniky a připomeňme si, co vše se v naší obci událo.

Rok 1945 v Lánově

První místní národní výbor vznikl v květnu 1945 a jeho správní komise úřadovala asi do 20. 9. 1945. Potom podle poměrného zastoupení 4 politických stran byl jmenován místní národní výbor. Předsedou byl F. Chrtek. Dnem 20. září 1945 začínají první písemné zápisy z obecních schůzí. Zapisovatelem byl Václav Sucharda.

První zně, oslavy a první obecní rada

Po zdolání počátečních zmatků šlo v naší osvobozené vlasti o úspěšné sklizení první úrody. I v Lánově, kde byli ještě někteří Němci, směřovalo k tomuto cíli hlavní úsilí českých osídlenců. Na pomoc zemědělcům byly organizovány první žňové brigády. Do Prostředního Lánova přijelo 70 studentů z pražských středních škol. Byli ubytováni v budově obecní školy.

28. říjen 1945 byl oslaven velkou manifestací ve Vrchlabí, které se zúčastnilo ve velkém počtu též občanstvo z Lánova. Kromě toho byla pěkná oslava v budově místní školy za účasti žactva i občanstva. Ve schůzi místního národního výboru 20. 12. 1945 byla sestavena první obecní rada.

Lánovské osobnosti

V této rubrice bychom Vám rádi představili zajímavé osobnosti, které žily nebo žijí v Lánově.

Milan Beyer

Jak jsem začínal s řezbou do dřeva

Ve svých osmnácti letech jsem složil zkoušku z myslivosti. Již od začátku jsem měl asi štěstí na starší členy tohoto cechu. Prvním z nich byl Jan Ant. Kolář, se kterým jsem v roce 1956-60 pracoval na kožešinové farmě ve Vrchlabí. Tento mne naučil preparaci a činění kožek. Dalším mým štěstím bylo, že jsem často dělal domácí porážky u lesníka pana Oldřicha Vydry v Černém Dole, který byl zase vynikajícím řezbářem a malířem. Když jsem se mu svěřil, že bych řezbářství chtěl zkusit, řekl: „Přijed' a koukej.“ A tak jsem koukal a zkoušel. Čím více mi mé začátky chválil, tím více mě tento koníček bavil, až se z toho stal kůň, kterého mám již třicet let. Nyní, již v důchodě, si nedovedu představit den bez dřeva a řezbářských dlát v ruce.

Umělecké výtvary z dílny pana Beyera byly k vidění i na výstavě prací lánovských lidových výtvarníků, která se konala na Obecním úřadě v Prostředním Lánově v roce 2003.

Červenec 2005

Střípky z kroniky Lánova

Přijměte pozvání na výlet do historie Lánova, zalistujme společně stránkami kroniky a připomeňme si, co vše se v naší obci událo.

Školství po roce 1945

„Vedením školství na vrchlabském okrese byl po převratu pověřen jako zmocněnec František Martinek, bývalý ředitel škol ve Vrchlabí a v Plotišti u Hradce Králové, který se ujal organizace školství a převzal všechny bývalé německé školy na okrese. Ty měly sloužit nyní výchově a vzdělání výhradně dětí českého obyvatelstva.

Dekretem zmocněnce byl pověřen správou zdejší trojtřídní školy Jaroslav Pochop, posledně působící na obecní škole v Břežanech, okres Kolín. Převzal také bývalé německé školy v Dolním a Horním Lánově, kde ještě nebyli ustanoveni správcové. První zápis do zdejší školy se konal 30. 8. - 2. 9. 1945. Přihlásilo se 23 žáků. Školní rok byl zahájen 3. 9. 1945 za přítomnosti předsedy správní komise Františka Chrtka. Zároveň se ustavilo rodičovské sdružení za předsednictví Josefa Hakla. 6. 9. 1945 se ustavila první školní rada. 20. 8. 1945 byla povolena ministerstvem školství a národní osvěty mateřská škola, jejíž první učitelkou se stala Helena Kellerová...“

Státní statek

„V roce 1945 byl též vyslán do Prostředního Lánova od Svazu osvobozených politických vězňů v Pardubicích František Venc, který jménem Svazu zabral dva statky na Bíně, z nichž se mělo vytvořit pastvinářské družstvo. Od toho však bylo později upuštěno a po zabrání dalších usedlostí a pozemků byl z celého komplexu utvořen statek města Pardubic, od roku 1948 pod správou statku, jako statek státní...“

O původu jména Lánov

Název Lánov má podle odborníků svůj původ v německém „Langenau“, které pochází ze spojení slov „uf der langen ouwe“. Česky lze tento výraz přeložit jako „na dlouhé mokřině“ nebo „vlhké louce“. Název obce Lánov byl následně přejet do češtiny a je spojován s pojmem „lán“.

Historie názvu Lánovský kopec

Lánovský kopec se tyčí nad Prostředním Lánovem do výšky 614 m.

Své české pojmenování získal kopec až v roce 1953 při úpravě názvosloví v Krkonoších.

Původní německý název „Zirkkoppe“ se odvodil od jména tehdejšího majitele polností a od německého slova „die Koppe“, což znamená v překladu „vrchol“.

Druhým užívaným názvem byl „Matzers Koppe“. Slovo „Matzer“ se odvozuje od německého „der Metzger“, čili česky „řezník“, kterému pozemky patřily.

Při hledání nového českého pojmenování se uvažovalo nedřívě o Pardubickém nebo Družstevním kopci podle tehdejších vlastníků těchto pozemků.

Nakonec se přistoupilo na dnešní užívané jméno Lánovský kopec podle obce, kde se nachází.

Ze slovníku krkonošských názvů připravila Kateřina Kalenská

Srpen 2005

Střípky z kroniky Lánova

Přijměte pozvání na výlet do historie Lánova, zalistujme společně stránkami kroniky a připomeňme si, co vše se v naší obci událo.

Z historie tzv. „lágru“ 1945 - 1955

Za okupace byl postaven v Lánově tzv. „lágr“ - dřevěná budova, určená původně pro ženy zaměstnané v zemědělství. Asi půl roku před převratem zabrala lágr německá vojenská správa a ubytovala v něm vyšší důstojníky SS v počtu asi 50 - 70. Tito esesáci týden před revolucí rychle lágr opustili a zmizeli neznámo kam. Po převratu byly ubytovány v lágru tři roty československého vojska z Vrchlaví. Pak byl na nějakou dobu lágr opuštěn a znovu osídlen posádkou československé armády do roku 1946. Když se stav posádky ve Vrchlaví snižoval, byl lágr znovu vyprázdněn, až konečně byl převzat Jednotným národním výborem v Pardubicích, který lágr doplnil ústředním topením i jinak zrenovoval a zřídil v něm dětskou zotavovnu. Od 1. 10. 1949 do 28. 5. 1950 proběhla v objektu tzv. řecká akce, při níž bylo v zotavovně ubytováno a stravováno 29 matek a 33 dětí řecké národnosti. Jinak sloužila výhradně rekreaci mládeže a bývalo tam umístěno v průměru 60 dětí nebo mladistvých osob se svými vychovateli a případně též některými matkami dětí. O kuchyň, úklid atd. se staraly kromě správce i tři zaměstnankyně.

Září 2005

Střípky z kroniky Lánova

Přijměte pozvání na výlet do historie Lánova, zalistujme společně stránkami kroniky a připomeňme si, co vše se v naší obci událo.

Hasičský sbor

K ochraně majetku občanstva byl v srpnu 1945 při schůzi v hostinci „Na poště“ ustanoven první český hasičský sbor v Prostředním Lánově. Přihlásilo se ihned 36 činných a 11 přispívajících členů. Starostou sboru byl zvolen F. Chrtek, místostarostou B. Berka, jednatelem F. Janata, pokladníkem V. Sucharda, vzdělavatelem O. Rejman, Velitelem F. Havel a zbrojmistrem P. Palounek. Po Němcích zůstaly v hasičské zbrojnici dvě ruční a jedna motorová stříkačka.

Požár v čp. 55

První zákrok proti požáru byl učiněn v srpnu 1945, kdy vyhořela z neznámé příčiny stodola v usedlosti Němce Rilka v čp. 55. Vzhledem k tomuto požáru a dosavadnímu pobytu některých ještě neodsouzených Němců byla zvýšena bdělost nově utvořeného hasičského sboru, takže po celá další léta nebylo v Lánově většího požáru.“

Říjen 2005

Z historie i současnosti obce Lánov

V rámci oslav výročí 650 let obce Lánov vznikl i krátký soubor vyprávění o lánovské historii a současnosti, který běžel několik měsíců na místní kabelové televizi. Rádi bychom tyto zajímavé informace zprostředkovali i vám na stránkách Lánovského pulsu.

První zmínky o obci Lánov

První doklad o Lánově pochází z roku 1355, z doby vlády Karla IV., kdy jméno obce čteme jako Lungnow nebo Langnaw. Ale to už obec, rozložená na „dlouhé nivě“ podle bystřiny Malé Labe, má za sebou několik desítek let života. Její vznik sahá do doby před rokem 1300, pravděpodobně zpět do časového prostoru mezi roky 1250 - 1260. Jde tedy o počátky tzv. druhé vlny kolonizace valné části pohraničního královského hvozdu a jeho likvidace.

Hlavním způsobem obživy zdejšího obyvatelstva byly dary lesa a následně chov dobytka a obdělávání půdy. Tuto skutečnost nezpochybňují ani velmi časně zmínky o „železných horách nad Lánovem“ a existence zdejších železných hamrů, využívajících horské vody k výrobě a kování železa.

Ve znaku obce, který můžeme spatřit na věži dolnolánovského kostela, se nachází kovář v boji s medvědem. Kostel, společně se školou, byl duchovním centrem dlouho rozdělené obce, k níž patřily panské dvora - dolní a horní, náležící vrchlabskému panství v „lánovských horách“ a čtyři samostatné celky - Lánov Horní, Prostřední, Dolní a také ještě po určitou dobu Malý Lánov.

Listopad či prosinec 2005

Z historie i současnosti obce Lánov

V rámci oslav výročí 650 let obce Lánov vznikl i krátký soubor vyprávění o lánovské historii a současnosti, který běžel několik měsíců na místní kabelové televizi. Rádi bychom tyto zajímavé informace zprostředkovali i vám na stránkách Lánovského pulsu.

Exkurz do historie Lánova

17. století je ve znamení pozvolného rozvoje domácí textilní výroby. Předení a tkaní proniká do většiny lánovských chalup. Nejdramatičtější vyznívá období vrcholící před koncem 18. století. Míjejí neúrodné roky 1771 a 1772 s epidemiemi. Lánovští se svými rychtáři hrají důležitou roli v selském povstání roku 1775 při obsazení vrchlabského zámku. Do krajiny přichází i „bramborová válka“, kdy se údolí Lánova stává roku 1778 válčištěm mezi Rakušany a Prusy Fridricha II. Vrch Špička se stává dělostřeleckým stanovištěm.

V manufakturním období se rozvíjí v Horním i Prostředním Lánově papírenská výroba a selské cihelny. Tyto činnosti zmizely beze stopy. Jiná záležitost ovšem je těžba vápence a jeho zpracování na pálené vápno v polních vápenkách. Tato činnost byla značně intenzivní už v době Marie Terezie a Josefa II., čímž se Lánov a Černý Důl svorně podílely na výstavbě pevnosti Josefov. Těžba se dodnes zachovala a soustředila na využívání ložiska dolomitu v Horním Lánově.

Vpád průmyslové revoluce do kraje v 19. století upřednostnil textilní výrobu a údolí se zaplnilo továrnami. I tato činnost postupně zaniká. Další léta přinášejí nové způsoby obživy - vznikají drobné řemeslnické dílny, řada lidí nachází své uplatnění při lesních pracích, v zemědělství i ve službách - turistika se rozšiřuje i v našem okolí.

Leden 2006

Z historie i současnosti obce Lánov

V rámci oslav výročí 650 let obce Lánov vznikl i krátký soubor vyprávění o lánovské historii a současnosti, který běžel několik měsíců na místní kabelové televizi. Rádi bychom tyto zajímavé informace zprostředkovali i vám na stránkách Lánovského pulsu.

Novodobá historie obce

Po zklidnění událostí bezprostředně po 2. světové válce přicházejí do Prostředního Lánova a okolních obcí noví osídlenci především z blízkých okresů - Jilemnice, Semil, Jičína, Nové Paky, takže koncem roku 1945 byla obec už z největší části osídlena.

Z poválečných služeb v obci, v okolí křižovatky, nutno uvést mimo pekařství, řeznictví, pohostinství, pošty, trafiky a mlékárny ještě sedlářství, drogerii a holičství, krejčovství, malířství nebo obuvnictví. S rozvojem průmyslu nacházela většina občanů Lánova pracovní uplatnění ve větším počtu továren ve Vrchlábí.

V prosinci 1947 bylo na křižovatce v Prostředním Lánově po předchozí adaptaci otevřeno kino nazvané Hvězda. Roku 1951 se započalo se stavbou pro příští soustředění živočišné výroby zemědělského družstva za Labem nad „gumárnou“. Rok 1960 je zapsán do historie jako rok změn ve státní správě, ale také obce. Po zrušení bývalých okresů Vrchlábí, Dvůr Králové nad Labem a Trutnov vznikl sloučením jejich obcí v jediný nový okres Trutnov. Prostřední Lánov se sloučil s Horním Lánovem do nové obce se jménem Lánov u Vrchlábí.

1983 se v Lánově staví nová školní budova. Počet obyvatel v roce 1990 se udává již číslem 1415. V roce 1994 byla do prvních 250 domácností v Lánově zavedena kabelová televize a vznikl

samostatný informační kanál kabelové televize. Roku 1998 byl po šestileté práci schválen Územní plán sídelního útvaru Lánov a také znak a prapor obce. Obec byla z velké části plynofikována.

Únor 2006

Z historie i současnosti obce Lánov

V rámci oslav výročí 650 let obce Lánov vznikl i krátký soubor vyprávění o lánovské historii a současnosti, který běžel několik měsíců na místní kabelové televizi. Rádi bychom tyto zajímavé informace zprostředkovali i vám na stránkách Lánovského pulsu.

Symbolika obce a Krkonoš

Z pohledu dnešního člověka jsou pečetě či znaky symbolem staré slávy panovnických rodů, šlechty, církve, cechů či měst. Mezi nejmladší právě patří symboly obecní. Oba symboly obce Lánov se opírají o velmi starou pověst (viz příští část cyklu o Lánově), jejíž děj spadá do první poloviny 16. století a je ztvárněn na kamenné plastice, vsazené do věže dolnolánovského kostela na přelomu 16. a 17. století. Jednalo se tehdy o souboj statečného kováře s medvědem. Reliéf se stal později předlohou pro pečetidlo a razítko, obě používaná ještě krátce po druhé světové válce. K hlavním figurám znaku a praporu přibýly modro-stříbrné (bílé) pruhy, které se vztahují k toku Malého Labe. Konečné řešení znaku a praporu bylo předloženo Parlamentu České republiky a z rozhodnutí předsedy poslanecké sněmovny dne 18. června 1998 bylo schváleno užívání symbolů obce. Obecní symboly se užívají v úředních místnostech obce, v záhlaví písemností, na tiskovinách vydaných obcí, na obecních budovách, na volebních urnách, při státních svátcích a významných událostech atd. Pro reprezentaci obce je mohou dále využívat také spolky a sdružení. Užívání obecních symbolů veřejností je možné pouze se souhlasem obecní rady.

Březen 2006

Z historie i současnosti obce Lánov

V rámci oslav výročí 650 let obce Lánov vznikl i krátký soubor vyprávění o lánovské historii a současnosti, který běžel několik měsíců na místní kabelové televizi. Rádi bychom tyto zajímavé informace zprostředkovali i vám na stránkách Lánovského pulsu.

Lánovské pověsti - 1. díl

Pověst o statečném kováři na Malém Labi v Lánově obci (záznam z roku 1914 z rukopisu p. A. Gottsteinové)

Na toku Malého Labe stával hamr, v kterém pracoval pilně hamerník se dvěma tovaryši. Jeho žena zase se dvěma nádvorníky páčila v lese uhlí v milířích pro potřebu hamru a k užitku sousedů i přespolečných. Tu zimu udeřila krutost mrazů a futeř sněhová tak, že jen ztěžka bylo co ulovit v lesích a na mýtinách.

Meluzína komínem kvílela až běda a tmou, jaká se snesla od Švarcberku, nebylo možno prohlédnouti. Nad půlnocí se přikradl ke stavení sroubenému medvěd statný a jal se dobývat do chléva, byv zlákan puchem a dechem dobytka v naději, že k laciné kořisti dojde. Velký hlomoz a praskot dřeva však vzbudil hospodáře a ten neleniv v chvatu přispěchal právě včas. Huňáč se chystal vrhnouti se na krávu bučící, strachem se zmítající, div řetěz přepevný nestrhla. Tu hamerník udatný postavil se, třímaje

sochor železný v pevném stisku, čelem proti čelu šelmě lité, již běsnící, a vrhl se vpřed. Silou obra proklál huňatou hrud' nepřítelovu, z jehož tlamy chroptění a krev se kvapem valila.

V paměť pokolením budoucím byl skutek rytířský vtesán do kamene a vsazen do věže chrámu Páně.

Duben 2006

Z historie i současnosti obce Lánov

V rámci oslav výročí 650 let obce Lánov vznikl i krátký soubor vyprávění o lánovské historii a současnosti, který běžel několik měsíců na místní kabelové televizi. Rádi bychom tyto zajímavé informace zprostředkovali i vám na stránkách Lánovského pulsu.

Lánovské pověsti - 2. díl

Znak obce vznikl na památku události při stavbě kostelní věže a kostela. Stavba věže byla započata v roce 1511 a po sedmi letech dokončena. Při následující stavbě kostela se přihodilo, že z blízkého lesa se přiblížil ke kováři, který na stavbě pracoval, velký medvěd. Kovář zabil medvěda železnou tyčí.

Dle jiné pověsti byl prý první obyvatel Lánova kovář nebo uhlíř, který chytil a ochočil mladého medvěda. Když zvíře dorostlo, stalo se tak žravým, že mu nemohl kovář sehnat dost potravy. Chytrý medvěd si věděl rady. Chodil na kovářovy zásoby a přes opětovné tresty kradl kováři jídlo. Když medvěd jednou opět baštil a řádil v kovářově spížárně, milý kovář se rozlítal a rozžhavenou železnou tyčí, vytáhnoutou z ohniště, na místě medvěda proklál.

K zajímavým pověstem z Lánova patří i „O zlém kameni“ a „O dvou řekách“, které si můžete přečíst v Almanachu Lánova vydaném v roce 2000 nebo na internetových stránkách obec (www.lanov.cz).

Květen 2006

Z historie i současnosti obce Lánov

V rámci oslav výročí 650 let obce Lánov vznikl i krátký soubor vyprávění o lánovské historii a současnosti, který běžel několik měsíců na místní kabelové televizi. Rádi bychom tyto zajímavé informace zprostředkovali i vám na stránkách Lánovského pulsu.

Historie lánovského letiště

Letiště na území Lánova bylo zřízeno v roce 1933. Po válce se využívalo hlavně pro účely školení na kluzácích. V roce 1949 zde byla založena Letecká škola, která se udržela až do dnešní doby, kdy poskytuje výcvik dle předpisů EU.

V historii letiště zde bylo dosaženo mnohokrát výškových rekordů: Těhnik - 5933 m dne 22. 7. 1950, Gottstein - 6311 m dne 6. 8. 1950. V roce 1951 jsou tu dva další rekordy: v srpnu pilot Háza dosahuje převýšení 6880 m a 8066 m absolutní výšky, v září téhož roku vytvořila ženský rekord Věra Šlechtová - 2942 m převýšení a 4100 m absolutní výšky.

V létě 1953 se na letišti konaly I. Celostátní plachtařské závody. Zúčastnilo se 27 závodníků, z toho 2 ženy. Ve stejném roce tu byly další rekordy: Háza - Štengl na dvousedadlech dosáhli 7890 m převýšení a 8935 m absolutní výše, Jaroslav Kumpošt v cílovém rychlostním letu dosáhl rychlosti 52,3 km/h.

Ve II. Celostátních plachtařských závodech v květnu 1955 na zdejší letišti získal Jaroslav Kumpošt jako první plachtař v Československu Zlatý odznak se třemi diamanty. Znovu bylo dosaženo pěti mužských a čtyř ženských rekordů. V létě tohoto roku se na letišti konaly II. Mezinárodní modelářské závody upoutaných modelů. Rok 1957 byl rokem III. Celostátních plachtařských závodů. Přiletělo 40 pilotů se svými letadly, bylo vytvořeno 6 národních a jeden mezinárodní rekord.

S rostoucím významem se letiště rozšiřovalo a byly přistavovány další budovy.

Dnes je letiště využíváno kromě pilotních výcviků i jako oblíbená atrakce návštěvníků Krkonoš. Za hezkého počasí se mohou proletět a shlédnout celé Krkonoše z ptáčích perspektiv. Kromě vyhlídkových letů, nabízí areál letiště i další služby veřejnosti v podobě ubytování v kempu či penzionu nebo reklamních letů s velkoplošnými transparenty.

Červen 2006

Z historie i současnosti obce Lánov

V rámci oslav výročí 650 let obce Lánov vznikl i krátký soubor vyprávění o lánovské historii a současnosti, který běžel několik měsíců na místní kabelové televizi. Rádi bychom tyto zajímavé informace zprostředkovali i vám na stránkách Lánovského pulsu.

Činnost lánovských spolků

V současné době je v Lánově činných několik spolků, které se aktivně podílejí na kulturních i sportovních událostech obce.

Především se jedná o dva dobrovolné svazy hasičů z Horního a Prostředního Lánova, kteří udržují tradici již déle jak sto let. První sbor hasičů byl v Lánově založen ustavujícím shromážděním 7. července 1889. Hasiči z Prostředního Lánova mají v současné době 40 členů a hornolánovští dokonce přes 140 členů.

Přes padesát let jsou činní i lánovští myslivci. Jejich honitba zaujímá přes 1200 ha plochy a stará se o ni 24 členů různého věku a povolání. (...)

Červenec 2006

Z historie i současnosti obce Lánov

V rámci oslav výročí 650 let obce Lánov vznikl i krátký soubor vyprávění o lánovské historii a současnosti, který běžel několik měsíců na místní kabelové televizi. Rádi bychom tyto zajímavé informace zprostředkovali i vám na stránkách Lánovského pulsu.

Ohlédnutí za Sjezdem rodáků, žáků a přátel školy v roce 2000

Ve dnech 8. - 10. září 2000 slavil Lánov 115. výročí založení školy. Slavnostní příležitosti se zúčastnili nejen lánovští rodáci, bývalí žáci zdejší školy, ale i zástupci okolních měst a obcí. Pozvánku přijali i poslanci a senátoři. (...)

Oslavy 60. výročí založení TJ Lánov

V měsíci červnu 2006 oslavili členové TJ Lánov 60. výročí založení své jednoty. Podle dostupných informací byla tělovýchovná jednota v Lánově založena 21. června 1946. Prvním starostou byl p. Jíra.

Tehdy měla jednota tři oddíly: ZRTV, odd. lyžování a odd. kopané. Odd. lyžování vedl pan Honců. Oddíl kopané do mistrovských soutěží vstoupil až v roce 1949.

První oslavy 30. výročí založení TJ jsme oslavili už v roce 1976. Tehdy bylo provedeno celkové zhodnocení činnosti a nastíněn perspektivní dlouhodobý plán činnosti. Do výboru byli zvoleni tito funkcionáři: předseda p. Pršala, místopředseda M. Mihok, členové: Jurček, Janda L., Jandová, Král, Straka, Bláha, Pochop, Zemánek, Šimek, Zámečník, Malý Petr. Rozšířily se oddíly a byl založen oddíl odbíjené, stol. tenisu, lyžování, tenisu a nohejbalu. Toto složení oddílů trvá dodnes. Některé oddíly se přihlásily do mistrovských soutěží v rámci okresu Trutnov.

V minulosti oddíly a výbor TJ vytvořily základní podmínky pro sportovní činnost členů TJ a vybudoval se ve spolupráci s OÚ sportovní areál a lyžařský vlek v Horním Lánově, který slouží všem sportovcům i veřejnosti. Později byl zakoupen autobus na přepravu sportovců a rolba na úpravu vleku. (...)

Srpen 2006

-

Září 2006

Z kroniky obce Lánov

„Obec Prostřední Lánov (za Němců Mittel-Langenu) jest střední obcí mezi Horním a Dolním Lánovem. Tyto obce nejsou od sebe nijak nápadně odděleny, takže cizímu návštěvníku jeví se všechny tři Lánovy jako jedna obec, malebně spočívající v údolí, jímž protéká tzv. Malé Labe. Jest to přítok hlavního Labe, tekoucího Vrchlabím, ale jeho prameny samostatně vyvěrají v blízkých Krkonoších. Jsou to potoky zvané Klínový, Husí, Kotelský a Vypich (něm. Rappich). Pod Horním Lánovem se stékají v Malé Labe, které pak prochází Prostředním a Dolním Lánovem a v Prosečném se vlévá do hlavního řečiště Labe.

Řeka tvoří v Prostředním Lánově nejširší údolí, jehož břehy jsou místy příkré, směrem k Vrchlabí se protahují a zvyšují až k samému městu k výšíně, zvané na Šibenici (Galgenberg) – 492 m nad mořem. Hojně stromoví, zelená křoviska se zahradami a lukami vroubí celé údolí, zastavěné pěknými kamennými a cihlovými zemědělskými usedlostmi, továrními objekty i soukromými domy.

Dřevěných domků je v Lánově málo. V pozadí Prostředního Lánova vypínají se majestátně Krkonoše a zasahují svými nižšími výběžky místy až k samému Lánovu (Zirkkoppe – Špička – 612 m, Bienerberg – na Bíně – 666 m), takže ráz obce jest částečně horský. Údolím lánovským vede od severu k jihu okresní silnice Dolní Dvůr – Hostinné, od západu k východu státní silnice Vrchlabí – Rudník, v Čisté s odbočkou na Černý Důl, Janské Lázně a Svobodu.

Silnice tyto tvoří ve středu Lánova významnou a velmi živou křižovatku. Proud Malého Labe poskytuje továrním objektům vítanou vodní sílu, při vysokém stavu vody mění se však Malé Labe v dravý a obávaný proud. Prostřední Lánov s osadami na Bíně, na Šibenici, Kovářovem, a na Vypichu měří asi 843 ha, hraničí na severu s Horním Lánovem, na východě s Čistou, na jihu s Dolním Lánovem, na západě s Vrchlabím a Podhůřím.“

Těžba dolomitu v Lánově a Podkrkonoší

Těžba surovin a výroba stavebních hmot v Podkrkonoší byly dány výskytem mocných a kvalitních ložisek vápenců a dolomitů, jejichž vznik lze datovat do starších prvorohor. První zmínky o výrobě vápna jsou historicky doloženy již v roce 1507 v majetkovém soupisu Aleše ze Šanova a to zmínkou o „lese nad vápenkou“ u obce Čisté v Podkrkonoší.

Na přelomu 19. a 20. století vznikl na Vrchlabsku velký lomařský a vápenický koncern. Vápenec byl těžen v lomech Černý Důl, Horní Lánov, Strážné a dalších pro výrobu vápna, hnojivých a krmných mouček, posypy cest a pod.

Ve 2. polovině 50. let bylo rozhodnuto nahradit zastaralé provozy jedním moderním. Na katastru obce Kunčice nad Labem byla z rozhodnutí ministerstva stavebnictví zahájena výstavba vápenky se 2 velkokapacitními šachtovými pecemi VŠPK 150 tuzemské výroby, mlýnicí a hydratizační stanicí. Jako zdroj suroviny pro výrobu vápna a mletých vápenců bylo zvoleno ložisko vápenců v Černém Dole.

K dopravě suroviny z lomu Černý Důl do Kunčic nad Labem byla vybudována 9 km dlouhá spádová nákladní lanová dráha, která je v současné době nejdelší nákladní lanovou dráhou ve střední Evropě (8350,39 m). V této době byly do závodu Kunčice nad Labem začleněny provozy Kunčice nad Labem, lom Černý Důl, lom Strážné a mlýnice vápenců ve Vrchlábí.

V souvislosti se zahájením rekonstrukce mlýnice Vrchlábí byl do závodu Kunčice nad Labem organizačně začleněn lom Horní Lánov (520 m. n. m.), jako zdroj suroviny pro výrobu mletých dolomitů pro zemědělské účely. Vápnitý dolomit patří do krkonošsko - jizerského krystalinika ve fylitové sérii.

V roce 1995 získala společnost Krkonošské vápenky Kunčice, a. s., na základě smluvního vztahu dobývací prostor Prostřední Lánov. Ložisko Prostřední Lánov je vyhodnoceno jako ložisko vhodné pro těžbu ušlechtilého a dekorativního kamene.

Při sestavování článku byly použity texty z internetových stránek spol. Krkonošské vápenky Kunčice, a. s.

Připravila Kateřina Kalenská.

Říjen 2006

Vznik vodovodu Lánov – Prosečné a historie vodovodu od roku 1911 do roku 1992

Vodní zdroje a vodovod pro Lánov a Prosečné byly v povodí Zlatého potoka vybudovány roku 1911 První severočeskou vodárenskou stavební společností z Ústí nad Labem. Projekt stavby byl povolen výměrem tehdejšího okresního hejtmanství ve Vrchlábí. Důvodem výstavby, jak vyplývá z dochované žádosti dotčených obcí o poskytnutí podpory z veřejných prostředků adresované c. k. Ministerstvu zemědělství ve Vídni, byl přetrvávající nedostatek pitné vody v lokalitě, výskyt tuberkulózy u skotu i obyvatel a výskyt dalších přenosných nemocí - např. tyfu.

Citace ze stavebního povolení: „Obce Střední, Dolní, Horní Lánov a Prosečné trpí již více roků na vysoce nepříznivé pitné a užitkové vodní poměry, takže v posledních 10 letech se vyskytlo podle úředních záznamů 55 onemocnění tyfem ve 4 obcích. Taktéž v posledních 10 letech v těchto 4 obcích z celkovým počtem obyvatel 5349 skoro každý stý obyvatel onemocněl na tyfus. Průběh onemocnění byl většinou velmi těžký a obnášel průměrnou úmrtnost 22 %.“

Z hlediska množství podchycených zdrojů se jedná o jeden z nejrozsáhlejších gravitačních jímacích systémů, jaké byly na počátku 20. století ve Východních Krkonoších vybudovány. Celkově je tento

system vytvořen 16 původními zářezy svedenými do osmi jímek doplněnými infiltrací povrchové vody ze Zlatého potoka. Celková délka vodovodního systému čítá přes 40 km potrubního systému a dva vodojemy. Jeden v Dolním Dvoře a druhý v Dolním Lánově.

Toto vodohospodářské dílo bylo v minulém století hojně využíváno, avšak nedostatečně spravováno. A tak se stalo, a také v důsledku nesmyslné výše ceny vody, že Lánovu hrozila v sedmdesátých letech stavební uzávěra pro nedostatek pitné vody. Následně realizované „operativní zásahy“, jako byly výměra části vodovodního řádu, doplňkové jímání v Dolním Dvoře, či převaděč z Vrchlabí, stav z části zlepšily. Zodpovědná firma – VAK Trutnov nebyla však ochotna řešit podstatu problému.

Po roce 1990 se obec rozhodla řešit tuto důležitou potřebu vlastními silami a na svoji zodpovědnost. Přebrala od končícího VAKu Trutnov stávající vodovod a založila firmu Vodárenská společnost Lánov, s. r. o.

V současné době se dokončují tři vodohospodářské akce, a to Vodovod Lánov, Vodovod Lánov - jímací objekt a Vodovodní přípojky Lánov - 270 ks.

Listopad 2006

Vodovod – vodovodní řád

Po převzetí vodovodu formou privatizačního projektu od firmy VAK Trutnov v roce 1992-93 se obec a Vodárenská spol. seznamovala s tím, co vlastně dostala. Současně byly opravovány nejtěžší poruchy a vyměňovány části řádů (k Ozdravovně apod.), které sice byly v 80. letech zrekonstruovány, ale práce a materiál byl nekvalitní.

Po 2-3 letech byl znám jak stav jímacích zářezů (12 studní), tak vodojemu v Dolním Dvoře a především vodovodních řádů v obci. Stav odpovídal padesáti letům pouze občasně údržby.

Proto bylo v roce 1998-99 rozhodnuto o základní rekonstrukci všech tří rozhodujících součástí vodovodní sítě. O jímání a přípojkách později, dneska o vodovodu - vodovodních řádech.

Projekt na 12,5 km řádů o průměru 110 – 160 mm a projekt rekonstrukce vodojemu v Dolním Dvoře vypracovala firma VIS Hradec Králové a pomohla zajistit financování z programu MZe ČR.

Celkový objem investice je 28 mil. Kč. Financování je rozděleno do tří částí, a to 40 % dotace, 30 % průběžně v minulých 5 letech z rozpočtu obce a 30 % (10 mil.) návratná bezúročná finanční výpomoc z MZe ČR na 10 let, jejíž splácení začne v roce 2007. Též z tohoto důvodu od roku 1998 do roku 2007 postupně stoupá cena vody až na konečných 14 Kč/m³.

K tomuto měsíci je na nový vodovod připojena část od Dolního Lánova až po Penzion Baron v Horním Lánově a probíhá kolaudační řízení, takže investice bude dokončena včetně kolaudace do listopadu letošního roku.

Vodovod je již z části používán, což bylo výrazně znát v letošním suchém červenci, kdy Vodárenská spol. nijak odběr vody neomezovala. Pitné vody bylo pro všechny dostatek, byť jiné obce měly problémy.

Ing. Jiří Vancl, starosta

Prosinec 2006

-

Leden 2007

Vodovod Lánov – Prameniště a jímání pitné vody

Zdrojem pitné vody je osm studní, každá s několika desítkami metrů jímacích zářezů, a tento soubor tvoří prameniště vodovodu Lánov. Je umístěný nad údolím Hádek v prostoru zvaném Rejdiště v lesích v blízkosti Tetřevích bud ve výšce cca 1000 m. (Jedna ze studní je na fotografii).

Odtud je voda vedena vodovodním řádem do vodojemu na úpatí údolí zvané Hádek a cestou jsou připojeny další dvě jímací studny. Ve vodojemu je voda upravována a dále pokračují vodovodní řády směrem obec Lánov.

Původní prameniště z poč. 20. stol. mělo dávat 100 l/sec. V průběhu 20. stol se jeho kapacita snižovala a přes jeho rekonstrukci v letech 90. min. stol., toto prameniště nedává více jak 4 l/sec. Proto bylo v roce 2002 přistoupeno k přípravě posílení zdroje vody pro lánovský vodovod.

V letech 2003-2006 bylo vybudováno jímání a objekt filtrace na Zlatém potoce v prostoru nad oborou v údolí Hádek s kapacitou 2-3 l/sec. Toto zařízení bylo zkolaudováno a uvedeno do provozu na podzim roku 2006. Stavbu provedla firma BAK Trutnov. Celková cena díla: 3 200 000 Kč. Z toho 1 200 000 Kč bylo použito z dotace z Ministerstva zemědělství ČR.